

De blåklädda helgonkrigarna: Sikhiska traditionsbärare i moderniseringsprocessen

Kristina Myrvold, doktorand i religionshistoria.

Nihang är sikhismens blåklädda helgonkrigare. I legenden bär de tunga svärd, som de modigt och elegant svingar mot orättvisa och förtryck. Det heroiska ideal nihang representerar, har inte bara präglat den sikhiska traditionen utan fortsätter att färga punjabisk litteratur, film och musik.

Under senare år har nihangsikherna börjat begagna de nya möjligheter ett modernt och globalt samhälle medför. Från att ha varit en lokal kommunitet i

Punjab, har nihang blivit en global företeelse. Idag presenterar de sin tradition och kultur genom hemsidor på Internet, och över stora delar av världen utövas deras svärdskonst som en kampsport. I det följande ämnar jag visa, att myten om nihangsikherna och deras tradition inte försvinner med en

moderniseringsprocess, utan kan istället rekonstrueras och användas av dem själva för att legitimera nutida anspråk på större religiöst och politiskt utrymme inom en modern sikhism.

Gudsfruktande alligatorer

I jämförelse med andra religioner på den indiska subkontinenten, är den sikhiska traditionen relativt ensam med att ideologiskt sanktionera våld om syftet är att gå emot förtryck och orättvisor. Den ideala sikhen, man som kvinna, framställs ofta vara en gudsfruktande och sanningssökande människa, som samtidigt innehar krigarens egenskaper. Nihangsikherna får ofta personifiera detta ideal och kallas *akali nihang*. Medan begreppet nihang spåras till persiskan med betydelsen »alligator», står *akali* för en person hängiven det odödliga, det vill säga det gudomliga. Med sin traditionella uniform, symboler, levnadsstil och specifika vapenkonst är nihangsikherna mytomspunna, men magert granskade i mer ve-

tenskapliga studier. Nihang beskrivs ibland som en sikhisk sekt eller ett kast, medan de själva framställer sig som ideala helgonkrigare. För att bekräfta sitt hjältemod och sin krigartalang, kan en nihang presentera sig genom att säga att han själv är »en armé av 125 000 personer». En inomsikhisk historieskrivning söker ofta traditionens ursprung direkt till *khalsa*, den »rena» militära orden instiftad av den tionde sikhiska guru Gobind Singh (1666-1708), år 1699. Deras svärdskonst spåras ibland till sikhismens grundare Nanak (1469-1539). Under en himmelfärd fick han av Gud själv motta svärdskonsten; därmed har den gudomligt ursprung.

Det är oklart vid vilken tidpunkt i historien nihang formaliserades till en distinkt grupp. Troligtvis går det att söka dess historia till 1700-talet, då sikherna i samband med de afghanska invasionerna lär ha organiserats i två armédivisioner: *Budha Dal*, för äldre krigare över 40 år, och *Taruna Dal*, yngre krigare vid stridslinjen. Divisionerna ska senare ha blivit uppdelade i olika trupper och förband. Idag existerar båda dessa förgreningar, och uppskattningsvis lär det finnas runt 450 nihangkolonier främst i Punjab, men även i Storbritannien, USA och Kanada. *Budha dal* kallar sig själv för den »960 miljoner starka kolumnen i ständig rörelse», vilket har hämtats från en profetia, tillskriven Gobind Singh, om *khalsa*'s frammarsch. Armén har sitt huvudcentrum i Bathinda i södra Punjab, medan de flesta inom *Taruna Dal* är stationerade i Amritsardistriktet i västra Punjab. De olika armédivisionerna lyder hierarkiskt under en befälhavare kallad *jathedar*, och likt legender om guruerna går prominenta befälhavare som en röd tråd genom nihangsikhernas historieskrivning. Stor del av nihangsikherna har fortsatt att leva i kollektiva militärförläggningar eller vid mindre kolonier i anknytning till historiska platser eller tempel. I motsats till den bredare sikhismens starka betoning på ett socialt familjeliv, väljer många nihang ett asketiskt och mer nomadiserat liv som rundvandrande pilgrimer, endera ensamma eller i grupp.

Det kanske mest utmärkande för nihangsikherna är deras specifika vapenkonst, *shastarvidhya*, och en krigarkultur, där vapnen inte bara blir religiösa metaforer, utan respekteras och dyrkas som en aspekt av det gudomliga. Nihang accepterar sikhernas skrift, *Guru Granth*, som den sista och eviga guru. Men då de söker sitt ursprung till inrättande av *khalsa* och Gobind Singh's krigarideal, använder de parallellt två andra skrifter för ideologiska utläggningar och textrecitationer: *Dasam Granth* (»tionde boken») och *Sarabloh Granth* (»allt-stål boken»), båda tillskrivna Gobind Singh. Utanför nihangkretsar är författarskapet omdiskuterat. Framförallt *Sarabloh Granth* saknar sanktion, eftersom boken genomgående innehåller hinduiska mytologiska element. De två skrifterna utmanar inte den status *Guru Granth* tillerkänns som guru, men i en nihangkoloni är det inte ovanligt att finna alla tre skrifterna rituellt installerade i templen. *Dasam Granth* och *Sarabloh Granth* har en gemensam nämnare i att båda skrifterna gör stålet till en metafor för det gudomliga. *Sarabloh* betyder just »allt stål»,

och i boken med samma namn framträder stålet som inkarnation av den högste guden. I det som påstås vara Gobind Singhs självbiografi, inkluderad i en del av *Dasam Granth*, tillkallar gurun Gud i form av det tveeggade svärdet (*khandā*). I andra delar av boken får »allt stål» beteckna både Gud och en gudomlig egenskap.

I en tid med massförstörelsevapen kan nihangsikherna tyckas ha spelat ut sin roll som rättvisans försvarare med svärd, och idag har beväpningen i första hand en religiös signifikans. Att rusta sig med det tveeggade svärdet (*khandā*), sabeln (*talwar*) och dolken (*kirpan*), och träda radbandet och kastringen (*chakra*) i stål över den koniskt formade och höga turbanen, blir att symboliskt och fysiskt bekläda sig med gudomliga egenskaper, precis som den gudshängivna människan ska tillägna sig andra gudomliga egenskaper, som sanning, ödmjukhet och oräddhet.

Nihangsikherna visar respekt för svärden och andra vapen i en så kallad *shastar puja* och tillber dem innan de används för övning eller uppvisning. När jag själv tillsammans med en fransk vän deltog i ett träningspass för ungdomar i Chandigarh (Punjab) år 2000, hjälptes alla deltagarna åt att placera svärd, sköldar och trästavar (för träning) på marken i ett symmetriskt mönster. Innan träningen påbörjades, skulle var och en utföra en slingrade ormdans fram till det temporära svärdsaltaret, hoppa baklänges i cirklar tillbaka till startpunkten, för att sedan springande cirkulera runt svärden och slutligen gå ned på knä och buga mot svärden. Det rituella handlingsmönstret upprepades ett flertal gånger. Det var inte bara en förenklad variant av en *shastar puja*, utan en ordentlig fysisk uppvärmning i koordination, balans och vighet. Självt kom jag inte längre än till det rituella uppvärmningspasset i den redan varma punjabsommaren.

Andra kulturmarkörer för nihang är deras språk. De har utvecklat en dialekt som oftast går under benämningen *Nihang bole* eller *Gragajj bole*, den »dånande dialekten». Karakteristiskt är bruket att omskriva ord för att skapa både en heroisk och kvick jargong. Exempelvis kallas döden för »marsch» (*kuch*), sjukdomar kallas det som »slår sönder arrogansen» (*akarbhann*), och en död person »den sanna orden» (*hukam sat*). Religiösa anspelningar framkommer också i uttryckssätt som berör deras matkultur. Nihang är kända för att de offerar främst getter genom halshuggning med ett enda dödlig svärdshugg och kallar köttet *mahaprashad*, »den främsta helgade maten.» Detta står i kontrast till en normerande vegetariska kostregel inom modern sikhism. Mer omdiskuterat är nihangsikhernas ritualiserade tillagning och bruk av en dryck, som de kallar »martyrernas dryck» (*shaheedi degh*) eller enbart »välbefinnande» (*sukkha*), vilket är en blandning av mandel, svartpeppar, socker, kardemumma, vatten, som spetsas med cannabis.

En ny självrepresentation

Under de senare åren har nihangsikherna börjat skriva sin egen historia och skriftligt framställa sin tradition. Detta måste ses i ljuset dels av 1900-talets massmigration från Punjab, dels av en moderniseringsprocess, som fortsätter att ge näring till en redan etablerad föreställning om en global sikhisk gemenskap, och vars konkreta yttringar blir mer tydliga i delstaten även bland nihangsikherna. De behåller sin traditionella klädedräkt och symboler, men har i det vardagliga livet bytt ut hästen mot en Tata Sumo jeep, kompletterat svärden med gevär och pistol och surfar numera på Internet. Den ena armédivisionen, *Budha Dal*, har idag ett eget bokförlag och marknadsför sig globalt med en egen hemsida på Internet (www.budhadal.com). Därtill understödjer de andra hemsidor för att befrämja kunskap om sin egen kultur och svärdskonst (www.sarabloh.info, www.nihang.com, www.nihang.net). Hemsidan www.shastarvidiya.org drivs till exempel av en nihang, Niddar Singh, som är utsedd till lokal ledare i Storbritannien av *Budha dal* i Punjab och har upprättat olika träningscentra i England för svärdskonsten.

Ansatsen till en kollektiv självrepresentation på hemsidor är ett nytt fenomen för nihangsikher. Den blir intressant eftersom nihangsikher ofta associeras med en traditionalism och en halv-nomadiserad levnadsstil. Deras kultur och svärdskonst har tidigare mer restriktivt förmedlats muntligen och framförallt genom en levd praktik och utövning. Genom de nya framställningarna blir traditionen tillgänglig och skriftligt representerad på en offentlig och global arena. Som Niddar Singh själv skriver på sin hemsida: »For the first time in history, in order to revive the true ancient traditions, the traditional Sikh martial arts are being opened to the world at large» (www.shastarvidiya.org). Att nihang väljer Internet och engelska språket som medium, visar på att de välkomnar de materiella och teknologiska aspekterna moderniseringsprocessen medför. Men hemsidorna avspeglar också en önskan om ett större deltagande och representation inom den sikhiska traditionen, liksom en vilja att skriva sin egen historia som uttryckligen går emot majoritetsikhismens historieskrivning.

Det som idag vanligtvis går under benämningen »modern sikhism», formulerades redan i slutet av 1800-talet i en kolonial kontext och var underbyggd av aktiva försök från en inomsikhisk reformrörelse (*Singh Sabha*) att konstruera en ny religionsdefinition som särskilde sikhismen från andra religioner. Lokala och folkliga bruk skalades bort och alternativa ideal och identiteter marginaliserades till förmån för en normativ sikhisk identitet med definierade trossatser, ritualer, symboler och sociala regler. Nihangsikherna var en av de minoriteter som inte blev direkt exkluderade, men inte heller helt inkluderade och tillerkända en sanktionerad plats inom den moderna sikhismen. Reformsträvandena blev institutionellt manifesterad år 1920, då församlingen *Shiromani Gurudwara Parbandhak Committee* (SGPC) bildades i Amritsar för att bland annat utöva både

en politisk och religiös administrativ kontroll över samtliga sikhiska tempel (*gurdwaras*) i Punjab. Den sikhiska identitet SGPC har förespråkat under 1900-talet, har på flera punkter krockat med nihangkulturen och resulterat i återkommande fingervisningar till nihangsikherna. SGPC har bland annat kritiserat Nihangsikherna för deras konsumtion av bhang (cannabis), vilket anses oförenligt med sikhismen, och har försökt införa drogförbud under högtider. Baba Santa Singh, ledaren för Budha Dal, blev exempelvis utesluten från sikhismen i sjutton år, då han efter den indiska regeringens stormande av det gyllene templet år 1984 påbörjade en återuppbyggnad av tempelområdet utan ett formellt godkännande från SGPC. I mars år 2001 framförde han en offentlig ursäkt och accepterade en bestraffning för religiös orätt (s.k. *tankhah*). Efter att ha reciterat böner och sponsrat recitationer av Granth Sahib i fem dagar, kunde han bli återupptagen i sikhismen.

Nihangsikhernas position i dagens Punjab kan mest liknas vid en subkultur, där majoritetssamhället bemöter dem med en ambivalent attityd. Framförallt deras svärdskonst gör att de får företräda mer traditionella och nästan mytiska element i det moderna samhället. De utgör en exotisk blåtonad färgklick i delstatens kulturella landskap. Religiösa högtider och kulturella evenemang är tillfällen då förbanden och enskilda nihang regelbundet demonstrerar sina konster till fots och på häst. En av de större högtiderna under våren är *Hola Mohalla*, som firas till minnet av inrättandet av khalsa i Anandpur (Punjab) år 1699, då tusentals nihangsikh samlas på khalsaordens födelseplats för att visa upp sina krigiska färdigheter. Nihang kan ha denna mytiska funktion och en självbestämmanderätt så länge de förblir en subkultur och inte religiöst eller politiskt utmanar den religiösa auktoriteten i Punjab.

Att nihangsikherna nu vill skriva om historien, reflekterar ett upplevt behov att förändra sin status både på ett regionalt och globalt plan. De tillåts ett symboliskt utrymme inom modern Sikhism, som mytiska manifestationer av ett heroiskt ideal, men anser att de inte erkänns en rättvis representation i historieskrivningen eller tillräckligt stort spelrum i samtiden. Det framförs även påståenden att deras tradition och historia har blivit utnyttjad av den religiösa auktoriteten i

Amritsar. På hemsidan www.shastarvidhya.org finns en rubrik med namnet »förvanskning av historien» där författaren (möjligen Nibbar Singh) skriver:

At present, S.G.P.C. Sikhism is promoting itself to the position of mainstream Sikhism by stealing from Akali Nihangs its past name, prestige, glories etc. They have attempted to rewrite the Akali Nihangs out of Khalsa history, and at best have reduced the Budha Dal Akali Nihangs to a mere footnote in Khalsa history. ... Hence, mainstream Sikhism according to Akali Nihangs is hell-bent on, if not completely destroying, then at least subverting Budha Dal traditions to make the Budha Dal and Tarna Dal Nihangs subservient to its authority.

Detta, och liknande påståenden, utgår ifrån att SGPC har tillskansat sig en rådande maktposition som en självskrivna företrädare för en global sikhism. I syftet att skapa en större representation och opposition till den normgivande religiösa auktoriteten, blir nihangsikhernas angreppssätt ett försök att skriva om historien. Dessa nutida krav kan både motiveras och legitimeras med referenser till en tradition, och den traditionalism som de ofta associeras med går att använda för att konstruera en egen historieskrivning som konkurrerar med majoritetsikhismens framställningar.

Karakteristiskt för den nya historieskrivningen är nihangsikhernas egen tolkning av det normativa och dominerande khalsa-idealet. Medan khalsa etymologiskt har betydelsen »ren», är begreppet idag främst associerat med den religiösa orden Gobind Singh inrättade år 1699. Gurun ska ha introducerat en ny initiationsceremoni och noviserna skulle bland annat följa vissa levnadsregler och uppbära specifika symboler. Att bli khalsainitierad idag är inte obligatoriskt för sikher och refererar i första hand till ett religiöst ställningstagande, där individen väljer att följa en mer normativ sikhisk identitet, bland annat genom att uppbära symbolerna, recitera texter och följa föreskrivna sociala regler. I nihangsikhernas tolkning betonas istället att khalsa mer specifikt var en militär orden, grundad av Gobind Singh och prototypisk för deras levnadsstil idag. Framställningarna inleds ofta med en relativt standardiserad återgivning av händelsen år 1699, men med betoning på att nihang är den ursprungliga formen av khalsa. Begreppen nihang och khalsa används synonymt, och även Gobind Singh kallas ibland för Akali Nihang. Sättet att legitimera en tradition med referenser till de sikhiska guruerna, i det här fallet en guru känd för sina heroiska bragder, är på intet vis typiskt för nihangsikher, utan är ett återkommande förfarande i en inomsikhisk historieskrivning. Då den normativa identitet som förespråkas i modern sikhism och av SGPC är grundad på begreppet khalsa, gör nihang representanterna ett legitimitetsanspråk. De hävdar att nihang har bevarat khalsa i den mest ursprungliga formen och att de både var och är de rätta företrädarna för khalsatraditionen. De är de renaste av de rena.

I nihangtolkningen framhålls att khalsaidealet i den bredare sikhismen är en modern konstruktion av företrädare, vilka inte bara har lånat eller stulit element från nihangtraditionen, utan de har dessutom marginaliserat den grupp som är de

egentliga traditionsbärarna. Retoriken återspeglar ett försök att undergräva den religiösa auktoriteten idag. Ett tydligt exempel på detta är att nihang i sin historieskrivning gör vågade anspråk på *Akal Takht*, den »eviga tronen» i Amritsar, som anses vara den högsta religiösa instansen inom sikhismen idag. Det är *Akal Takht* som sänder ut så kallade *hukam nama*, religiösa edikt, som ska gälla över hela den sikhiska världen och har rätten att utesluta individer ur sikhismen. Den högsta ledaren för den eviga tronen i Amritsar kallas för *jathedar*, precis som nihangdivisionernas befälhavare. Genom att konstruera en ny ursprungshistoria, kan nihangsikherna visa, att *Akal Takht* styrdes under den tidigaste khalsahistorien av nihangledare, och denna historia kan bekräfta rätten till den högsta religiösa instansen. Nihang anser idag att *jathedaren* för främst *Budha Dal*, Baba Santa Singh, är en legitim ledare för hela sikhismen.

Kampsport och globala nätverk

Migrationen från Punjab under 1900-talet har skapat stora sikhiska diasporakommuniteter världen över. Bland sikhiska ungdomar uppväxta utanför Punjab har nihangsikhernas svärdskonst idag blivit mycket populär och har fått en identitetsskapande funktion i diasporan. I framförallt Storbritannien, där sikherna har varit bosatta sedan kolonial tid, finns det idag ett flertal olika institut och moderna träningscentra för *gatka*, vilket mer specifik refererar till svärdsträningen med trästavar (Se t.ex. www.warriorsaints.com; www.saca.co.uk; www.southallpunjabi.com). *Gatka* har lanserats internationellt som »The Sikh Martial Art» och det har även uppkommit internationella organisationer, som vill skapa globala nätverk för studenter och tränare i *gatka*. *International Gatka Federation* med huvudsäte i Berlin, som arrangerar bland annat workshops och läger, är ett exempel på detta (www.gatka.de). Företrädare för dessa nyare europeiserade former av svärdskonsten kan framhålla att *gatka* är en kampsport, vilken går att utöva på fritiden som en sportaktivitet, och samtidigt ge näring till en sikhisk och punjabisk identitet i diasporan genom referensen till nihangsikhernas traditionella kultur.

En mer uttalad anknytning till en nihangtradition gör de västerländska sikhkonvertiterna främst inom 3HO (Healthy, Happy, Holy Organization), en yogarörelse som uppstod i USA vid slutet av 1960-talet under ledning av Yogi Bhanjan. 3HO kallas vanligen amerikansk sikhism, eftersom organisationen tidigt kombinerade en yogapraktik med sikhiska element. Idag väljer många av rörelsens anhängare att genomgå den sikhiska initiationsceremonin som för dem innebär en konversion. För flera konvertiter inom 3HO har anknytningen till en ursprunglig khalsaidentitet blivit av stor betydelse, och de betraktar nihang som rättmätiga traditionsbärare. Flera av de amerikanska sikherna har accentuerat ett symbolbruk och bär till vardags en traditionell blåfärgad uniform och svärd som liknar nihangsikhernas mundering. På rörelsens internatskolor i Indien, dit

många 3HO medlemmar sänder sina barn för att socialiseras in i kulturen, är *gatka* en del av den ordinarie kursplanen. 3HO arrangerar också regelbundet *gatka*-läger i Nordamerika och Europa. Under senare år har det även uppstått en ny fysisk interaktion mellan de amerikanska sikherna och nihangsikherna i Indien. De deltar gemensamt i högtider som *Hola Mohalla* och uppvisar svärdskonsten tillsammans. Medan nihangstraditionen har blivit en religiös identitetsmarkör för västerländska konvertiter, har nihangsikherna funnit vapendragare i de amerikanska sikherna genom det nyvaknade intresset för nihangkulturen.

Slutreflektioner

Nihangsikherna upplever idag att de har blivit marginaliserade av en religiös auktoritet i Punjab, som företräder modern sikhism och med en snävare religionsdefinition har exkluderat dem i historieskrivningen och sektstämplar dem i samtiden. Genom att skapa en ny självrepresentation med global spridning, kan nihangföreträdare framföra nya krav om en större delaktighet och tillhörighet till en modern sikhism. Att skriva sin egen historia ger dem möjlighet att konstruera en egen version av ett idealiserat förflutet, där de själva har huvudrollen. På så vis kan de hävda att nihang företräder en genuin sikhisk tradition, så som den formades av guru Gobind Singh, och bekräfta att de är pålitliga traditionsbärare av en krigartradition som håller på att gå förlorad. Samhällets mer stereotypiserande bild av nihang som traditionella och mytiska helgonkrigare, kan bli ett instrument i försöket att utmana den religiösa auktoriteten, genom att skapa en egen konkurrerande historieskrivning. Den nya självrepresentation är också genom sin formulering och val av medier en del av en moderniseringsprocess, som har öppnat upp nya möjligheter till att skapa globala kontaktytor och få stöd för legitimitetsanspråket bortom delstatsgränser.

Litteratur för ytterligare fördjupning

- Barrier N. Gerald (1998) "The Singh Sabhas and the Evolution of Modern Sikhism, 1875 – 1925.» i *Religion in India*, Baird Robert D. (red.), New Delhi: Manohar Publishers, s. 192-223.
- McLeod Hew (1997) *Sikhism*. London: Penguin Books
- Oberoi Harjot (1995) *The Construction of Religious Boundaries. Culture, Identity, and Diversity in the Sikh Tradition*. Delhi: Oxford University Press.
- Singh Harbans (ed.) (1997,) *The Encyclopaedia of Sikhism*, Vol. III, Patiala: Punjabi University.